

नेपाल सरकार
शिक्षक सेवा आयोग
माध्यमिक शिक्षकको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम, २०७५

खण्ड (ख) : विषय - कृषि शिक्षा

अङ्क - ६०

१ कृषिसम्बन्धी नीति तथा विकास

- १.१ नेपालमा कृषिको अल्पकालीन तथा दिर्घकालीन योजना कार्यक्रम, नीति, नियम र ऐन
- १.२ चालु योजनामा कृषि नीति
- १.३ आर्थिक विकास तथा गरिबी निवारणमा कृषि क्षेत्रको भूमिका
- १.४ कृषि क्षेत्रको विकासमा सहयोग पुऱ्याउने प्रमुख संस्थाहरू
- १.५ कृषि विकास मन्त्रालय र त्यसअन्तर्गतको संरचना
- १.६ कृषि प्रविधि सम्बन्धी नीति (अनुसन्धान तथा विकास)
- १.७ कृषि प्रसारको भूमिका
- १.८ कृषि अर्थशास्त्र
- १.९ गार्हस्थ उत्पादनमा कृषिको भूमिका
- १.१० नेपालको कृषि प्रणालीका चुनौती तथा सम्भावना

२ बाली विज्ञान

- २.१ बाली विज्ञानको परिचय महत्त्व र क्षेत्र
- २.२ वर्णसङ्कर (hybride) बिउको प्रयोगबाट हुने फाइदा तथा नोक्सानी
- २.३ बालीनालीको प्याटेन्ट/सर्वाधिकार (patent right)
- २.४ कृषि पद्धतिमा आधुनिकीकरण र दिगो विकास
- २.५ माटोको किसिम तथा परीक्षण र उपचार पद्धति
- २.६ रोग, किरा भारपातबाट बाली संरक्षण
- २.७ खनजोत
- २.८ मलखाद तथा खाद्य तत्त्व
- २.९ बाली लगाउने योजना तथा प्रणाली
- २.१० बिउ बिजनको उत्पादन र महत्त्व
- २.११ बाली उत्पादन भण्डारण र वितरण
- २.१२ वनस्पति क्वारेन्टाइन (plant quarantine)

३ पशुपालन

- ३.१ पशु पालन, कुखुरा पालन, माछा पालन र मौरी पालनको परिचय, महत्त्व, क्षेत्र र विकासको सम्भावना
- ३.२ गोठ तथा खोर व्यवस्थापन
- ३.३ पशु चरन तथा दाना आहारा व्यवस्थापन
- ३.४ निम्न लिखित घाँसे बालीको परिचय महत्त्व र उत्पादन विधि :

- क. नेपियर ख. बर्सिम ग. जै घ. सोयाबिन ड. ढैंचा
 च. लुर्सन छ. क्लोभर
- ३.५ घाँसे बालीको बिउ उत्पादन, सिद्धान्त र तरिकाहरू
 ३.६ पशुमा लाग्ने प्रमुख रोगहरू तथा परजिवीको परिचय, लक्षण, निदान, उपचार तथा रोकथाम :
 क. खोरेत ख. भ्यागुते ग. पट्के घ. नाम्ले ड. जुका
 ३.७ कुखुराको चल्ला उत्पादन विधि
 ३.८ अण्डा र मासु उत्पादनका लागि कुखुरा पालन विधि
 ३.९ मौरीको चरन तथा आहारा व्यवस्थापन
 ३.१० माछापालनको लागि पोखरी निर्माण तथा आहारा व्यवस्थापन
 ३.११ पशुजन्य वस्तुको उत्पादन र बजारीकरण
 ३.१२ पशु क्वारेन्टाइन (animal quarentine)

४ बागवानी

- ४.१ बागवानीको परिचय, महत्त्व र क्षेत्र
 ४.२ बेमौसमी तरकारी बालीको महत्त्व र व्यवस्थापन
 ४.३ नर्सरी व्यवस्थापन
 ४.४ नेपालको बागवानी क्षेत्रको विकासको वर्तमान अवस्था र विकासको सम्भावना
 ४.५ नेपालमा प्राङ्गारिक खेती
 ४.६ खेतीमा आधुनिकीकरण
 ४.७ कृषि वनको महत्त्व र विकासको सम्भावना
 ४.८ सामुदायिक वन
 ४.९ पुष्प खेतीमा पराग सेचन, फुल र फल उत्पादन
 ४.१० कृषि फर्मको व्यवस्थापन, ठाउँको छनोट, जमिन तयारी, लेआउट, विरुवा लगाउने विधि र संरक्षण
 ४.११ लैङ्गिक तथा वानस्पतिक प्रजनन विधि
 ४.१२ मसला खेती उत्पादन विधि
 क. अदुवा ख. बेसार ग. लसुन घ. अलैंची

विषयगत परीक्षाको प्रश्न योजना (Specification Grid)

एकाइ	पाठ्यक्रमको क्षेत्र	विषयगत प्रश्न सङ्ख्या	अङ्क भार
१.	कृषिसम्बन्धी नीति तथा विकास	१० X ३	३०
२.	बाली विज्ञान		
३.	पशुपालन	१० X ३	३०
४.	बागवानी		
	जम्मा	१० X ६	६०